

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ОЦІНКИ МАЙНА БОРЖНИКА

Усова А. В.

Юридичний факультет, Сумський державний університет

Сайко Л. Ю.

ст. викладач кафедри СМП, Сумський державний університет

Оцінка майна боржника є важливою стадією механізму звернення стягнення на майно у процедурі виконавчого провадження. Оцінка майна боржника хоча й впливає на виникнення цивільних прав та обов'язків, однак характеризується наявністю публічної доміанти. Оскільки дії щодо оцінки виконує або сприяє їх виконанню державний виконавець – особа, наділена владними повноваженнями щодо звернення стягнення на майно боржника [2, с. 1].

У Законі України «Про виконавче провадження» регулюванню відносин, пов'язаних із оцінкою майна боржника, присвячені, зокрема, статті 13 та 58. Однак зазначені статті Закону не охоплюють усіх питань, що виникають при оцінці даного майна - самого складу майна, сутності оцінки майна, її значення та моменту проведення, суб'єктів та правових наслідків її здійснення.

Саме тому вважаємо за доцільним підкреслити, що при визначенні майна боржника, як об'єкта оцінки, необхідно керуватися положеннями цивільного законодавства, відповідно до яких майном вважається окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки (стаття 190 ЦК). Особливістю визначення вартості майнових прав боржника є те, що ці права повинні мати економічний зміст і законодавством повинно допускатися їх відчуження. Саме визначена вартість зазначеного майна у разі стягнення розглядатиметься як можливість задовольнити вимоги стягувача [1].

У положеннях ч. 1 ст. 3, ч. 1 ст. 9 Закону від 12 липня 2001 р. № 2658-III «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» (далі — Закон № 2658-III) зазначено, що оцінка майна, майнових прав — це процес визначення їх вартості на дату оцінки за процедурою, встановленою нормативно-правовими актами: положеннями (національними стандартами) оцінки майна, що затверджуються Кабінетом Міністрів України, методиками та іншими нормативно-правовими актами, які розробляються з урахуванням вимог положень (національних стандартів) і затверджуються Кабінетом Міністрів України або Фондом державного майна України, і є результатом практичної діяльності суб'єкта оціночної діяльності [4, с. 29].

Системний аналіз норм чинного законодавства дає можливість стверджувати, що під оцінкою майна слід розуміти процес визначення його вартості на дату оцінки, тобто встановленої грошової суми, за яку майно може бути продано в конкретному населеному пункті чи місцевості. Таким чином, державний виконавець або інший суб'єкт, експерт, повинні визначити ціну майна боржника на певну дату [7].

Як засвідчує аналіз положень частин 1, 2 ст. 58 Закону від 21 квітня 1999 р. № 606-XIV «Про виконавче провадження», оцінку майна боржника проводять такі суб'єкти:

- державний виконавець;
- залучений державним виконавцем суб'єкт оціночної діяльності — суб'єкт господарювання [4, с. 29].

Оцінка майна боржника провадиться державним виконавцем за ринковими цінами, які діють на день проведення оцінки, окрім випадків, коли оцінка провадиться за регульованими цінами, а також у разі оцінки нерухомого майна, транспортних засобів, повітряних, морських та річкових суден.

Якщо складно оцінити окремі предмети, або якщо боржник чи стягувач заперечує проти передачі арештованого майна боржника на реалізацію за оцінкою, проведеною державним виконавцем, останній запрошує суб'єкта оціночної діяльності – суб'єкта господарювання для визначення вартості майна. Витрати на призначення суб'єкта оціночної діяльності – суб'єкта господарювання несе сторона, яка оспорує оцінку майна, проведеною державним виконавцем [3].

Об'єктивність та достовірність звіту оцінювача, тобто відповідність ціни майна, яке передається на реалізацію ринковій кон'юктурі, має велике значення для стягувача. Завищення оцінки може призвести до того, що майно не буде реалізовано, в свою чергу занижена ціна прямо впливає на задоволення його вимог [5, с. 2].

Необхідність проведення оцінки майна проявляється в тому, що:

- оцінка враховується при арешті майна боржника, який може бути накладений у межах суми стягнення за виконавчими документами з урахуванням витрат, пов'язаних з проведенням виконавчих дій;

- це є передумовою для сторін виконавчого провадження щодо її оскарження;

- майно реалізується за ціною, що визначена на підставі проведеної оцінки;

при виконанні рішень про виселення боржника за відсутності осіб, які підлягають виселенню [1].

Проведення оцінки майна є однією із найскладніших процесуальних дій, оскільки від її результатів залежить, з одного боку, реальність виконання вимог стягувача, а з іншого – охорона від порушення майнових прав боржника. Оцінити відсоток зношення одягу та взуття і визначити, які речі мають зношеність більше, як 50% , є складною справою і певною мірою має суб'єктивний характер. Доцільно в цьому випадку мати на увазі товарний вигляд. Тобто, коли річ має суттєве ушкодження та втратила товарний вигляд, остаточна мета стягнення – покриття майнових вимог стягувача не досягається.

Отже, при оцінці майна необхідно брати до уваги, що наступною процесуальною дією має бути реалізація майна, а зберігання та реалізація неліквідного майна, крім збільшення витрат на виконавче провадження до бажаних результатів не призведе. Тому речі, що мають суттєві дефекти, підлягають оцінці з урахуванням можливості їх наступної реалізації [3].

Державний виконавець повідомляє про оцінку арештованого майна сторони, які мають право оскаржити оцінку майна до суду в 10 - денний термін від дня отримання повідомлення. Враховуючи те, що державний виконавець не володіє необхідними для правильної оцінки вартості майна знаннями, експерта (фахівця) слід залучати до опису майна, не чекаючи оскарження з боку учасників виконавчого провадження [6, с. 23].

Звіт про оцінку майна у виконавчому провадженні вважається чинним протягом шести місяців з дня його підписання суб'єктом оціночної діяльності - суб'єктом господарювання. Після закінчення цього строку оцінка майна проводиться повторно [1].

Висновки. Оцінка майна боржника являється одним із основних етапів примусового звернення стягнення на майно, адже від неї залежить результативність заходів виконання та повнота реалізації виконавчого документа. Законодавством встановлено, що визначення вартості майна боржника може бути здійснена як самим державним виконавцем, так і залученим ним суб'єктом оціночної діяльності – суб'єктом господарювання. Порядок такої оцінки регулюється ст. 13 і 58 Закону України «Про виконавче провадження», проте вони не охоплюють питань щодо самого складу майна, сутності оцінки майна, її значення та моменту проведення, суб'єктів та правових наслідків її здійснення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гуменна О. Оцінка майна при виконавчому провадженні через заборгованість: що слід враховувати [Електронний ресурс] / О. Гуменна. – Режим доступу : <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-543/> .
2. Крат В.І. Недійсність оцінки майна боржника / В.І. Крат // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2015. – № 5. – С. 1-3.
3. Лихацький Д. Загальний порядок звернення стягнення на майно боржника [Електронний ресурс] / Д. Лихацький. – Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2093> .
4. Лужанський А.В. Особливості доступу до суду у справах про оскарження оцінки майна на стадії виконавчого провадження / А.В. Лужанський // Вісник Верховного Суду України. – 2011. – № 9. – С. 28-33.
5. Міщенко О. Оцінка майна боржника у виконавчому провадженні та можливість її оскарження / О. Міщенко // Юстиція Чернігівщини. – 2015. – № 1 (5). – С. 1-4.
6. Ніколаєв І. Виконавче провадження в Україні: Актуальні питання / І. Ніколаєв та ін. – К., 2004.– 80 с.
7. Чижмар М.В. Оцінка та примусова реалізація майна боржника [Електронний ресурс] / М.В. Чижмар. – Режим доступу : <http://perechirnda.gov.ua/news/683/index.html> .